

699. U relativnoj uporabi futur prvi može označivati:
1. prošlost, pa se zove **historijskim (pripovjedačkim) futurom**, npr. *Dugo je vladao mir i nitko ništa nije pitao. Tek treći dan reći će princeza majci;*
  2. svevremenost, pa se zove **svevremenskim (gnomskim) futurom** (jer često dolazi u poslovicama, gnomama), npr. *Dobar će roman uvijek naći čitatelje; Dok je novca, bit će i prijatelja.*
  3. modalnost. Takav futur obično označuje:
    - a. blagu tvrdnju ili nesigurnost u ono što se tvrdi, npr. *Bit će da se razboljela;*
    - b. nužnost, npr. *Svi ćemo pomrijeti u ovome stoljeću;*
    - c. zapovijed, npr. *Sutra ćeš odnijeti pismo na poštu.*

Futur drugi ili futur egzaktni

700. Futur drugi uvijek je relativ jer označuje buduću radnju koja prethodi drugoj budućoj radnji ili je (rjeđe) istodobna s njom. To je razlog što dolazi samo u zavisnim surečenicama zavisnosloženih rečenica, posebno vremenskih i uvjetnih (pogodbenih). Prethodnost se načelno izražava futurom drugim svršenih glagola, npr. *Ako ga budeš sreo, pozdravi ga.*
701. Takav je futur drugi međutim u hrvatskome standardnom jeziku rijedak i uvijek zamjenjiv prezentom, npr. *Ako ga sretnoš, pozdravi ga.* Upotrebljava se zapravo samo onda kad se buduća prethodnost želi posebno naglasiti, npr. *Slavit ćemo kad budeš položio ispit.*
702. Futur drugi nesvršenih glagola označuje u prvome redu istodobnost s drugom budućom radnjom, npr. *Oni će častiti kad budu završavali kuću.* Takav futur drugi nije zamjenjiv prezentom, usp. **Oni će častiti kad završavaju kuću.*
703. Rjeđe i futur drugi nesvršenih glagola označuje buduću radnju koja prethodi drugoj budućoj radnji, npr. *Ako budemo pametno radili, nećemo imati problema.* Takav je futur zamjenjiv prezentom, ali taj prezent primarno označuje sadašnjost, a tek sekundarno (ovisno o kontekstu) budućnost, npr. *Ako radimo pametno, nećemo imati problema.*

Glagolski načini

704. Glagolskim se načinima izriče zapovijed (imperativ), mogućnost i/ili uvjetovanost (kondicional prvi i kondicional drugi) i želja (optativ).

Imperativ

705. **Imperativom (zapovjednim načinom)** cijela se komunikativna perspektiva rečenice ili teksta usmjeruje na drugo lice. Tim se oblikom od sugovornika

zahtijeva: da što učini, da poslušati što mu se kazuje, da preuzme ulogu govornika, da odgovori na kakvo pitanje i sl. To je oblik kojim se drugo lice transformira u prvo, tj. sugovornik u govornika, *ti* i *vi* u *ja* i *mi*, npr. *Donesi mi čašu vode, Slušajte što vam se govori!, Vratimo se na početak!, Recite što se dogodilo, Oni neka dođu ranije.*

706. Imperativom, i to niječnim, označuje se i zabrana, npr. *Ne nagingi se kroz prozor, Ne traži kruha nad pogačom.* Takav niječni imperativ u pravilu se tvori od nesvršenih glagola. Svršeni su glagoli u takvoj porabi posve rijetki i stilski obilježeni, kao osobitosti npr. biblijskoga stila, usp. *Ne ubij!, Ne sagriješi bludno!*
707. Imperativ može imati i relativnu službu. On se naime katkada upotrebljava i u vremenskome značenju, i to za pripovijedanje prošlih događaja, pa se naziva **pripovjedačkim (historijskim) imperativom**. Takva je poraba imperativa u hrvatskome standardnom jeziku obilježena kao zastarjela, kao regionalna ili kao osobitost usmene (narodne) književnosti, npr. *Mi ih stignemo pa udri po njima; A njegovi roditelji opet radi, trpi i čekaj bolja vremena.*

Kondicional prvi

708. Kondicional prvi u apsolutnoj porabi označuje želju ili mogućnost, npr. *Popio bih nešto toplo; Rado bih pošao s vama, ali nemam vremena; Morali bismo ga posjetiti.*
709. U relativnoj porabi kondicional prvi označuje uvjet (pogodbu). U tome se značenju javlja isključivo u zavisnosloženim rečenicama, posebice uvjetnim (pogodbenim), npr. *Došli bismo kad bismo imali vremena; Da imamo vremena, došli bismo; Ni kad bi sreća vukodlaka, ne bi se uplašila.*
710. Kondicional prvi relativ je i onda kad ima vremensko značenje. U tome slučaju označuje prošlu habitualiziranu radnju, tj. radnju koja se u prošlosti ponavljala, npr. *Ustajali bismo rano i odlazili prije sunčeva izlaska; Što bi danju zarađivao, to bi noću trošio.*

Kondicional drugi

711. Kondicionalom drugim, koji je također uvijek relativ i ne dolazi u nesloženim rečenicama, označuje se uvjet (pogodba) u prošlosti. Upotrebljava se rijetko, i to najviše u irealnim uvjetnim rečenicama, npr. *Bio bih vam se javio da sam imao vremena; Da nismo bili oprezni, bili bi nas prevarili.* Međutim i u takvim je rečenicama kondicional drugi zamjenjiv kondicionalom prvim, npr. *Javio bih vam se da sam imao vremena; Da nismo bili oprezni, prevarili bi nas.*